

Māksliniecisko kolektīvu dalībnieku emociju veidošanās prakse Dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanā un pārmantošanā

Līga Vinogradova, Anda Laķe

Rīgas Stradiņa universitāte, Doktorantūras nodaļa, Latvija

Ievads. Par Dziesmu un deju svētkiem kā nozīmīgu Latvijas kultūras tradīciju (UNESCO Reprezentatīvais cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma saraksts, 2008) un tās attīstības iespējām pēdējos gados arvien aktīvāk diskutē ne tikai politikas veidotāji un iesaistītās puses, bet arī akadēmiskie pētnieki ir pievērsuši uzmanību jautājumam par šīs tradīcijas saglabāšanas un pārmantošanas iespējām (Latvijas Kultūras akadēmijas (LKA) valsts pētījuma programma "Latvijas kultūras tradīciju ilgtspēja inovatīvā vidē/HABITUS"; Latvijas Nacionālā kultūras centra (LNKC) sadarbībā ar LKA īstenotie pētījumi 2014.–2017. gadā). Iepriekš veikto pētījumu dati liecina, ka Dziesmu un deju svētku dalībniekiem spēcīgs motivators dalībai svētkos un ikdienas praksē starpsvētku periodā ir spilgtas emocijas (LKA 2014, 2015, 2016). Tomēr līdz šim nav pētīts, ko dalībnieki saprot ar spilgtām emocijām un kāda ir to nozīme Dziesmu un deju svētku tradīcijas uzturēšanā un saglabāšanā. Šo emociju izprasa un māksliniecisko kolektīvu un to dalībnieku emociju tipoloģizēšana pēc emociju veidošanās modeļiem ļautu noskaidrot, kā veidot labākus atbalsta mehānismus starp kolektīviem, to dalībniekiem un organizatoriem.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis ir noskaidrot, kāda ir māksliniecisko kolektīvu dalībnieku emociju nozīme Dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanā un pārmantošanā. Par galveno pētniecisko jautājumu izvirzīts: kāda ir māksliniecisko kolektīvu dalībnieku emociju nozīme Dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanā un pārmantošanā un kā izpratne par tām ļautu uzlabot tradīcijas atbalsta mehānismus?

Pētījuma teorētiskais pamatojums ir balstīts uz tradīcijas fenomena starpdisciplināro analīzi un pētniecību, par ko runā ne tikai folkloras zinātnieki un antropologi, bet arī sociologi (*Bronner, 2011; Finnegan, 1991; Shils, 1981*). Tas ir balstīts arī uz emociju socioloģijas atziņām par cilvēka emociju dinamikas veidošanos, kas aprakstītas dramaturģiskajās pieejās, simbolisko interakcionistu, mijiedarbības rituālu, spēka un varas teorijām (*Turner & Stets, 2006*). Piemēram, mijiedarbības rituālu teorijā parādās ikdienas rituālu spēks veicināt pozitīvas emocijas, kas savukārt spēj palielināt vienotību tajās grupās, kas dalās ar šīm emocijām (*Turner & Stets, 2006*). Tas nozīmē, ka emocijām, kas rodas māksliniecisko kolektīvu ikdienas praksē aktivitātēs, ir liela nozīme dalībnieku kopienas un tātad pašas tradīcijas ilgtspējā.

Pētījuma empīriskā pieeja ir balstīta uz vizuālajām pētniecības metodēm (vizuālo datu analīzi, foto-izdibināšanu) un sekundāro kvantitatīvo datu (aptauju) analīzi, iegūstot datus par māksliniecisko kolektīvu dalībniekiem un to ikdienas praksēm.

Rezultāti. Pētījuma rezultāti atspoguļo emociju atšķirīgās izpausmes un nozīmi dažādos mākslinieciskajos kolektīvos un to korelāciju ar māksliniecisko kolektīvu darbības principiem.

Secinājumi. Emocijām ir liela nozīme kolektīva vienotības uzturēšanā. Tie kolektīvi, kuri ikdienas praksē saņem plašāku pozitīvo emociju klāstu (piemēram, no koncertiem, kas rīkoti pēc pašu iniciatīvas, vai saliedēšanās pasākumiem ar citiem kolektīviem), rada tādu vidi, kurā dalībniekiem ir iespējas atrasties ilgtermiņā un tādā veidā nodrošināt Dziesmu un deju svētku tradīcijas pārmantošanu.

Pētījums izstrādāts Valsts pētījuma programmā "Latvijas kultūras tradīciju ilgtspēja inovatīvā vidē/HABITUS".